

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-001
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Рустамзода Завқиддин Рустам дар мавзуи “Самтҳои асосии ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.04 – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ

Дар муносибатҳои байналмилалӣ ва ҳалли муаммоҳои глобалӣ ҳамкориҳои давлатҳо бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ аҳамияти муҳим дорад. Бояд зикр кард, ки дар марҳилаи имрӯза созмонҳои байналхалқӣ ба сифати механизми фаъоли ҳалли масъалаҳо ва рушди муносибатҳои гуногун баромад менамоянд. Раванди сиёсии ҷомеа нишон медиҳад, ки созмонҳои байналхалқӣ ҳамчун субъекти фаъол метавонанд бо фаъолияти худ дар ҳамкорӣ бо давлатҳо дар ҳалли масъалаҳои сиёсӣ иқтисодӣ, иҷтимоӣ фарҳангӣ таъсири мусбӣ расонанд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз солҳои аввали соҳибистиклолӣ дар сиёсати хориҷии худ барои ба роҳ мондани ҳамкориҳо бо созмонҳои байналхалқӣ аҳамияти ҷиддӣ дода, тадбирҳои гуногун меандешанд. Аҳамияти ҳамкориҳо бо созмонҳои байналхалқӣ аз он иборат аст, ки онҳо барои ҳалли муаммоҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ мусоидат менамоянд.

Бояд қайд кард, ки ҳамкориҳои Тоҷикистон бо созмонҳои байналхалқӣ доираи васеи муносибатҳоро дар бар мегирад ва аксарияти онҳо мавриди таҳқиқоти илмӣ қарор гирифтаанд. Аммо, ҳамкориҳои сиёсӣ иҷтимоии Тоҷикистон бо созмонҳои байналхалқӣ ҳоло ба таври алоҳида омӯхта нашудаанд. Дар ҷумҳурӣ паҳлуҳои алоҳидаи ҳамкориҳои Тоҷикистон бо созмонҳои байналхалқӣ аз тарафи баъзе олимони тоҷик, ба монанди Р.

Алимов, Ҳ. Зарифӣ, Э. Раҳматуллоев, И.К. Усмонов, З.Ш. Сайидзода ва чанде дигарон мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд.

Диссертант Рустамзода З.Р. рисолаи илмӣ худро дар мавзуи “Самтҳои асосии ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ” таҳия намуда, таҳқиқоти мазкурро дар натиҷаи омӯзиши маводҳои гуногун ба анҷом расонидааст.

Кори диссертатсионии Рустамзода З.Р. аз муқаддима, ду боб, шаш зербоб, хулоса, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва интишороти муаллиф аз рӯйи диссертатсия иборат аст. Дар муқаддима мубрами мавзуи таҳқиқот, дараҷаи таҳқиқи он, объект ва предмети таҳқиқот, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, асосҳои методологӣ ва назариявӣ, навоариҳои илмӣ таҳқиқот, нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот, инчунин саҳми шахсии доғалаби дарёфти дараҷаи илмӣ нишон дода шудаанд.

Боби якуми диссертатсия - “Масъалаҳои назариявӣ-методологии таҳқиқи ҳамкориҳои акторҳои низоми сиёсии ҷаҳон” номгузорӣ шудааст. Дар зербоби якуми боби мазкур муаллиф дуруст ишора менамояд, ки баргузориҳои Иҷлосияи 16-уми Шурои Олӣ ҳамчун марҳилаи муҳим дар шаклири сиёсати хориҷии Тоҷикистон махсуб меёбад. Инчунин, ӯ раванди сиёсии солҳои аввали соҳибистиклолии кишварро мавриди таҳқиқ қарор дода, таъкид месозад, ки дар муносибатҳои байналмилалӣ яке аз ҷиҳатҳои муҳимро барои барқарорӣ робитаҳо бо субъектҳои дигар ҷолибияти кишвар ташкил медиҳад. Солҳои аввали соҳибистиклолӣ ҳолати бӯҳронӣ ва низои дохилӣ ҷолибияти кишвари моро шикаста буд ва ҷуноне ки маълум аст дар ин замон аксари намоёндагҳои дипломатӣ тарки Тоҷикистон намуда буданд. Сулҳу ваҳдати миллӣ аз нав ҷолибияти Тоҷикистонро эҳё намуд ва субъектҳои муносибатҳои байналхалқӣ аз нав пайи ҳам муносибатҳои хешро бо Тоҷикистон тақвият бахшиданд.

Дар боби дуҷум муаллиф масъалаи хусусиятҳои ташаккул, инкишоф ва таҳкими ҳамкориҳои Тоҷикистон бо созмонҳои сиёсии байналхалқиро мавриди таҳқиқ қарор додааст. Муаллиф дар зербоби якуми боби дуҷум масъалаи ҷойгоҳи созмонҳои сиёсии байналхалқӣ дар рушди сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистонро мавриди таҳқиқи ҳамачониба қарор дода, дуруст ишора менамояд, ки Ҷумҳурии Тоҷикистонро барои ҳамкорӣ бо созмонҳои сиёсии байналхалқӣ чунин ангеzahое таҳриқ мебахшанд: нуфуз ва таъсиргузориҳои созмони байналхалқӣ; саҳми назарраси созмон дар ҳалли мушкилотҳои сиёсӣ; таҷрибаи фаъолияти созмон; омили тамаддунӣ ва геополитикӣ; платформаи мусоид барои ҳамкорӣ бо кишварҳои аъзо; мувофиқати ҳадафҳои кишвар бо мақсадҳои барномавии созмонҳо; манфиатҳои иқтисодӣ иҷтимоӣ ва сиёсӣ; имкони муаррифии хеш дар доираи созмонҳо; самарабахшии фаъолияти созмон; мавҷудияти заминаву шароитҳо ва ғайра.

Дар самти рушди ҳамкориҳо бо созмонҳои байналхалқӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ба созмонҳои сиёсии байналхалқӣ тавачҷуҳи хоса додааст. Ҷумҳурии Тоҷикистон бо чунин созмонҳои сиёсии байналхалқӣ, чун СММ, САҲА, ИДМ, СҲШ, СААД, СҲИ, СҲИР, СҲИ (Созмони Ҳамкории Иқтисодӣ), Муколамаи ҳамкории Осиё, Машварати ҳамкорӣ ва тадбирҳои боварӣ дар Осиё ҳамкориҳои судмандро густариш бахшидааст. Ба назари муаллиф ҳамкорӣ бо ин созмонҳо аз бисёр ҷиҳат барои Тоҷикистон муҳим мебошад ва то ба имрӯз Тоҷикистон дар доираи онҳо тавонистааст бисёре аз масъалаҳои сиёсӣ иқтисодӣ ва амниятӣ худро ҳаллу фасл намояд.

Дар қисмати хулоса муаллиф натиҷаи таҳқиқотро иборат аз ҳашт тавсияҳо ба таври алоҳидагӣ баён кардааст. Ӯ ба масъалаи кӯмакҳои қарзӣ молиявӣ бархе аз созмонҳои байналхалқиро эътибори ҷиддӣ дода, ба чунин хулоса омадааст, ки Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо созмонҳои байналхалқӣ ба таври доимӣ ба ҳимояи манфиатҳои миллӣ ва давлатӣ таъя намуда, дар амалӣ намудани тавсияҳо эҳтиёткориро пеша намояд.

Дар рисолаи диссертатсионӣ дар баробари мувафакқиятҳо баъзе камбудихою норасоихо вучуд доранд, ки онхоро метавон ба таври зерин нишон дод:

1. Хуб мешуд, ки агар муаллиф дар зербоби сеюми боби якум масоили сиёсии фаъолияти Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар таркиби созмонҳои байналхалқӣ ба таври алоҳида нишон медод.

2. Агар дар зербоби сеюми боби дуюм иштироки Тоҷикистон дар созмонҳои байналхалқӣ дар асоси маводҳои оморӣ боз ҳам пурратар инъикос карда мешуданд, ба мақсад мувофиқ мебуд.

Норасоихои дар боло зикргардида чандон таъсиргузор нестанд ва онҳо арзиши илмии кори диссертатсиониро кам карда наметавонанд.

Хулоса, рисола ба талаботҳо оид ба диссертатсияҳо дар мавриди дарёфти дараҷаи илмии номзади илм мувофиқ буда, муаллифи он сазовори мушарраф гаштан ба дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.04 – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ мебошад.

Муқарриз:

Номзади илмҳои сиёсӣ,
муаллими калон

Бабаев К.

Имзои К. Бабаевро
тасдиқ мекунам:
мудири шуъбаи кадрҳои
ДБЗХТ ба номи С. Улуғзода

Юсупова Б.Ғ.

“ 22 ” 02 с. 2023